

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z wiedzy o społeczeństwie w klasie 8

Uwaga: po zakończeniu każdego działu przewidziane są: lekcja powtórzeniowa oraz sprawdzian wiadomości i umiejętności

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
DZIAŁ I. CZŁOWIEK, GRUPY SPOŁECZNE, RODZINA							
1.	Człowiekiem jestem...	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę. Wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie. Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi podać przykłady nauk humanistycznych. Rozumie zasady komunikowania się i je stosuje. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia elementy osobowości człowieka. Zna znaczenie słowa asertywność. Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie. Opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi. Potrafi wskazać zachowania asertywne. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się. Potrafi samodzielnie przygotować autoprésentację. 	I. 2) 5)
2.	Człowiek jako istota społeczna	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze potrzeby człowieka. Wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych. Wyjaśnia pojęcie socjalizacja. Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady. Wymienia różne rodzaje więzi społecznych. Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału. Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji. Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych. Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych. Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć. 	I. 1)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
3.	Zbiorowości i grupy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym są zbiorowości społeczne. • Wie, czym są normy grupowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym są grupy społeczne. • Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe. • Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna sposoby rozwiązywania konfliktów. • Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne. • Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym. • Charakteryzuje różne sposoby podejmowania decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony. • Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy. • Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne. • Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu. 	I. 3) 4) 5) 6)
4.	Rodzina jako najważniejsza grupa społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina. • Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje rodzinę jako grupę społeczną. • Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę. • Zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę. • Analizuje wartości ważne dla rodziny. • Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci. • Zna współczesne typy rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci. 	II. 1) 2)
5.	Jak funkcjonują gospodarstwa domowe. Budżet domowy	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. • Rozumie pojęcie deficyt budżetowy i wie, jak unikać deficytu budżetowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa. • Potrafi zaplanować i rozpiąć zrównoważony budżet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej. • Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego. 	II. 3) 4) IX. 1)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
DZIAŁ II. SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNA, LOKALNA I REGIONALNA							
6.	Samorząd szkolny	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań. Opisuje życie społeczności szkolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna strukturę polskiego systemu edukacyjnego. Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów. Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła. Opisuje funkcje szkoły w systemie edukacji. Charakteryzuje strukturę polskiego systemu edukacyjnego. Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd. Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie. Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy. 	III. 1) 2)
7.	Prawa i obowiązki ucznia	<ul style="list-style-type: none"> Zna prawa i obowiązki ucznia. Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły. Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia. Wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia. Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych. Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane. Przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone. 	<ul style="list-style-type: none"> Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują. 	III. 3)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
8.	Planujemy dalszą edukację szkolną i karierę zawodową	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi dokonać oceny swoich umiejętności i zainteresowań zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna perspektywy rynku pracy i umie wskazać branże i zawody przyszłości oraz branże i zawody schyłkowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi przygotować plan kariery edukacyjnej i zawodowej. Rozumie, czym jest rynek pracy i jakie stawia oczekiwania względem pracowników. Umie pracować w grupie podczas dokonywania analizy rynku pracy i planowania kariery zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym. Rozumie, czym jest wolontariat, i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej. Zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka. 	I. 3) 4) III. 4) 5) IX. 3)
9.	Moje miejsce na ziemi	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne. Wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalnej. 	VI. 5) VII. 1) 5)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
10.	Samorządy terytorialne, lokalne i regionalne	<ul style="list-style-type: none"> • Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu. • Wie jak tworzony jest budget gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Podaje jeden przykład wykorzystywania funduszy unijnych w środowisku lokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu. • Wskazuje w których urządach można załatwić wybrane sprawy. • Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd. • Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego. • Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi. • Przedstawia główne źródła dochodów i wydatków w budżecie gminny. • Znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie. 	VI. 1) 2) 3) 4) VII. 1) 2) 3) 4)
11.	Obywatele a władze samorządowe. Budżety obywatelskie	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia problemy społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest kapitał społeczny. • Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych. • Potrafi wyjaśnić, czym jest budget obywatelski. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje różne formy wpływu przez obywateli na decyzje władz samorządowych. • Wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej. • Próbuje wskazać sposobnych ich rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych. • Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin. • Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego. 	VI. 1) 6) IX. 4)
DZIAŁ III. WSPÓLNOTY NARODOWE, ETNICZNE I OBYWATELSKIE							

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
12.	Narodowość a obywatelstwo	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi określić czas kiedy ukształtowały się współczesne narody. Podaje, w jaki sposób można nabyć obywatelstwo na prawie ziemi i prawie krwi. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa. Potrafi wskazać, który ze sposobów nabywania obywatelstwa obowiązuje w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia czynniki narodotwórcze. Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia genezę współczesnych narodów. Wymienia inne sposoby nabywania obywatelstwa w Polsce. Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji. 	VIII. 1) 2)
13.	Inni u nas – o mniejszościach narodowych i etnicznych	<ul style="list-style-type: none"> Odróżnia mniejszości narodowe od mniejszości etnicznych. Wskazuje różnice pomiędzy migracją a uchodźstwem. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce. Wyjaśnia, co to jest Połonia. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce. Określa miejsca zamieszkania mniejszości w Polsce. Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa. Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia grupę posługującą się językiem regionalnym. Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa. Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną. 	VIII. 4)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
14.	Różne oblicza patriotyzmu	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, co znaczy pojęcie <i>ojczyzna</i>. • Wymienia i opisuje polskie symbole narodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje przekłady zachowań patriotycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest patriotyzm. • Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje genezę polskich symboli narodowych. • Wymienia czynniki, które łączy ludzi z ojczyzną. 	VIII. 3) 5)
15.	Umiejętności i cnoty obywatelskie	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia cnoty obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje cechy dobrego obywatela. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory postaw obywatelskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym. • Wymienia umiejętności społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia różne wzorce działań obywatelskich. • Opisuje różne formy aktywności społecznej. 	IX. 1)
16.	Działania organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje, czym jest społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego. • Opisuje aktywność społeczną Polaków. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego. • Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie. 	IX. 2)
17.	Aktywność obywatelska młodych	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśni na czym polega wolontariat. • Wie czym są organizacje pożytku publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających młodych ludzi. • Wymienia ich najważniejsze cele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje różne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby młode. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje różne formy wolontariatu. • Opisuje różnorodne formy działalności młodych osób. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości. • Dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób. 	IX. 3)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
18.	Zachowania etyczne w działaniach obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> • Wie czym jest etyka. • Wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia cechy etyki zawodowej. • Wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>mobbing, lobbying, nepotyzm, korupcja</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w różnych dziedzinach społecznych. • Opisuje negatywne zjawiska które wywołane są niestosowaniem zasad etycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej. • Opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań. 	IX. 5)
DZIAŁ IV. USTRÓJ DEMOKRATYCZNY RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ							
19.	Państwo i jego funkcje	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest państwo. • Zna najważniejsze cechy państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia podstawowe funkcje państwa. • Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje elementy tworzące państwa. • Opisuje najważniejsze cechy państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje funkcje państwa. • Opisuje zadania, które powinno realizować państwo. 	XI. 1)
20.	Fundamentalne zasady demokracji	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji. • Wie, czym jest demokracja bezpośrednia i demokracja pośrednia (przedstawicielska). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze zasady demokracji. • Wie, czym jest referendum. • Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad. • Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji. • Podaje zasady organizacji referendum. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje zasady demokracji. • Wymienia ważne referenda krajowe i lokalne. 	XI. 2) 3) 6) 8)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
21.	Konstytucja jako najważniejszy akt prawny	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest konstytucjonalizm. • Wie, czym jest preambuła. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji. • Wie, czym jest i dlaczego został powołany Trybunał Konstytucyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji. • Analizuje teść preambuły <i>Konstytucji RP</i> i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje. • Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia historię konstytucjonalizmu. • Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie. • Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego. 	XI. 7)
22.	Partie polityczne	<ul style="list-style-type: none"> • Wie czym jest zasada pluralizmu politycznego. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny. • Wyjaśnia pojęcie koalicji rządowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe. • Wyjaśnia pojęcie <i>opozycja</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia funkcje partii politycznych. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi. • Wymienia najważniejszy cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ocenia różne systemy polityczne. • Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi. 	XI. 4)
23.	Jak działa demokracja przedstawicielska: sejm i senat	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej. • Wymienia cechy demokratycznych wyborów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest czynne i bierne prawo wyborcze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze instytucje sejmu i senatu. • Potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej. • Opisuje cechy demokratycznych wyborów. • Opisuje wskazaną funkcję parlamentu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone. • Opisuje, jak działa polski parlament. 	XI. 3)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
24.	Władza wykonawcza: Prezydent RP i Rada Ministrów	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest republikańska forma rządów. • Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce władzę wykonawczą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu. • Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie. • Odszukuje i opracowuje informację o prezydentach wybranych w wyborach bezpośrednich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów. • Wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich. • Podaje przykłady kompetencji prezydenta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów. • Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP. • Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd. • Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>rząd większościowy</i> i <i>rząd mniejszościowy</i>. • Przedstawia kompetencje Rady Ministrów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, na czym polega dualizm władzy wykonawczej w RP. • Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta. • Potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta. • Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny. 	XI. 5) 8)
25.	Władza sądownicza	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia zasadę państwa prawa. • Przedstawia podział władzy sądowniczej na sądy powszechne, wojskowe, administracyjne i trybunały. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zan strukturę sądownictwa powszechnego. • Wie w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje przykłady naruszenia zasad państwa prawa. • Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sądowniczej. • Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości. 	XI. 6)
DZIAŁ V. ŚWIAT, EUROPA							

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
26.	Organizacje międzynarodowe	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia państwa należące do NATO. Przedstawia działalność Polski w ONZ, Unii Europejskiej i NATO. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia. Określa okoliczności powstania ONZ i NATO. Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO. Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ. 	XII. 1) 4)
27.	Cele i zasady działania Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej. Znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia ogólne cele UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić państwa członkowskie UE. Wymienia najważniejsze instytucje UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia Ojców Europy i wskazuje z jakich krajów pochodzili. Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór. 	<ul style="list-style-type: none"> Na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki rozwoju UE do 2020 roku. Zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE. 	XII. 2)
28.	We wspólnej Europie	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić korzyści z polskiego członkostwa w UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia podstawowe prawa obywateli Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich. Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. Podaje przykłady programów finansowanych z UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi podać liczbę polskich eurodeputowanych. Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich. 	XII. 3) 4)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
29.	Problemy współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, czym jest zjawisko globalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia pojęcia: <i>fundamentalizm religijny</i> i <i>terroryzm</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata. Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata. Znajduje i opracowuje informacje o konfliktach tocących się na świecie. Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. Opisuje zjawisko terroryzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje globalizację w różnych aspektach. Przestawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata. 	XII. 5)
DZIAŁ VI. PRAWA CZŁOWIEKA, NIELETNI WOBEC PRAWA							
30.	Jak kształtowały się prawa człowieka	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka. Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje źródła ludzkiej godności. Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> Omawia cechy praw człowieka. Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka. Wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka. Charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej. Na podstawie preambuły <i>Powszechniej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka. Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka. 	IV. 1)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
31.	Prawa człowieka zapisane w <i>Konstytucji RP</i>	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, jak pojęcia: <i>wolności</i> i <i>prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza. 	IV. 2) 5)
32.	Ochrona praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce. Wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka. Wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci. Opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich. Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka. Opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>. Podaje przykłady naruszenia praw dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO. Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka. Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym. 	IV. 3) 4) 6) 7)
33.	Uprawnienia policji i służb porządkowych	<ul style="list-style-type: none"> Zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych. Wie, na czym polega przymus bezpośredni. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego. Wymienia podstawowe rodzaje przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą. 	V. 1) 4)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
34.	Młodzi ludzie w kontakcie z prawem	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, czym jest przemoc rówieśnicza. Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić różne typy przestępstw. Wie, jaki sąd rozpatruje sprawy nieletnich. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią. Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku. Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić. 	V. 1) 3)
DZIAŁ VII. W ŚWIECIE MEDIÓW I INFORMACJI							
35.	Media we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym są środki masowego przekazu. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia funkcje mediów. Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje różne rodzaje mediów. Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane czwartą władzą. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje różne funkcje mediów. Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie. Wyjaśnia pojęcie <i>public relations</i>. 	X. 1)
36.	Jak korzystać ze środków masowego przekazu	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji. Odnajduje w mediach informacje na wskazany temat, analizuje je. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne</i> i <i>globalna wioska</i>. Wie dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych. Odróżnia fakty od komentarzy. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy. Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci. Wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji. Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami. 	X. 2)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
37.	Informacja i przekaz na wagę złota	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze funkcje reklamy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest reklama społeczna. Odszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne techniki manipulacji stosowane w reklamach. Wie, na czym polega znaczenie badania opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy. Odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia krótko dzieje reklamy. Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne. 	X. 3) 4) 5)
38.	Cyberprzestrzeń – korzyści i zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> Wie czym jest cyberprzestrzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zasady bezpieczeństwa w sieci. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni. Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni. Zan zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji. 	V. 2)

Opracował: Tomasz Szczygieł